

УДК 343.162(477)

Оксюта Т. Г. – заступник голови Солом'янського районного суду м. Києва, м. Київ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАТУСУ ЗАПАСНОГО СУДДІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Визначено методологічні засади наукового дослідження статусу запасного судді в кримінальному провадженні України. Обґрунтовано доцільність застосування комплексу наукових методів для з'ясування сутності окремих правових категорій досліджуваної проблематики.

Ключові слова: методологія, кримінальне провадження, суд, запасний суддя, судовий розгляд, повноваження.

Масштабні трансформаційні зміни в суспільстві, якими означений початок нового тисячоліття, поставили перед людством чимало нових завдань. Від їх вирішення залежить прогресивний розвиток усіх країн світу, зокрема й України, яка конституційно задекларувала себе як демократична і правова держава (ст. 1 Конституції України) [1].

У Стратегічному плані розвитку судової влади України на 2013–2015 роки було наголошено, що судова система України ґрунтується на повазі, довірі та впевненості всіх громадян в її незалежності, безсторонності та ефективності [2]. Результати соціологічних опитувань засвідчують, що суспільство дедалі менше довіряє судам і суддям. Відповідно до дослідження громадської думки, проведеного проектом «Справедливе правосуддя», лише 18 % громадян довіряють судовій владі [3]. Цей факт має спонукати представників влади держави і кожного суддю до переосмислення власної діяльності, реалізації заходів, здатних сприяти зміні ставлення суспільства до судів і суддів.

Зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві з огляду на прийняття нового Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, Закону України «Про судоустрій та статус суддів» та інших нормативно-правових актів, вимагають чергового перегляду низки методологічних і праксеологічних положень кримінального процесу. Це пов'язано з тим, що обсяг сучасних

наукових знань швидко збільшується, а також невпинно, проте не завжди узгоджено й закономірно, відбувається процес напрацювання нового законодавства. Це зумовлює необхідність удосконалення та створення нових, більш ефективних методів засвоєння та практичного застосування отриманих знань [4, с. 3]. Реформування кримінального процесуального законодавства та судової системи України актуалізує необхідність комплексного наукового дослідження проблем процесуального статусу запасного судді в кримінальному процесі України.

Окремим питанням особливостей кримінального процесуального доказування на стадії судового розгляду в контексті положень КПК України присвячено дослідження таких українських процесуалістів, як В. М. Бабунич, Н. М. Басай, В. І. Бояров, В. В. Вапнярчук, Г. П. Власова, І. В. Гловюк, В. П. Гмирко, Ю. М. Грошевий, С. В. Давиденко, О. Г. Дехтяр, Д. О. Захаров, Я. П. Зейкан, О. В. Капліна, О. Ю. Костюченко, І. І. Котубей, Р. О. Куйбіда, Л. М. Лобойко, В. Т. Нор, А. А. Павлишин, М. А. Погорецький, Ю. М. Середа, Н. П. Сиза, В. М. Трофименко, В. В. Тютюнник, В. М. Фігурський, А. П. Черненко, М. І. Шевчук, О. Г. Шило, М. Є. Шумило, О. Г. Яновська та ін. У працях цих науковців висвітлено питання активності та ініціативи суду в доказуванні, мети й межі доказування на судових стадіях кримінального процесу, запропоновано тлумачення недопустимості доказів судом, окреслено концепції судових доказів, порядок та обсяг їх дослідження тощо.

Під час розв'язання будь-якої наукової проблеми питання методологічного забезпечення потребує першочергового розгляду. У будь-якому дослідженні «методологія становить його вступну частину» [5, с. 54]. З огляду на це, метою пропонованої увазі статті є спроба визначити й описати ті методи й підходи, які є найбільш оптимальними для дослідження предмета [5, с. 54–55].

Наукове дослідження правового статусу запасного судді в судовому провадженні України передусім потребує розв'язання низки проблем методологічного характеру – створення адекватної методології наукового пізнання. Адекватність такої методології означає, що вона надасть змогу не лише досліджувати предмет і узгоджувати результати пізнання з вихідними ідеями, а й виявляти своєрідність самого предмета, стратегії його пізнання і конструювання. Наукове дослідження

інституту запасного судді потребує методологічного забезпечення, яке відповідало б природі, полісутності, специфічним характеристикам об'єкта дослідження.

Центральна проблема визначення сутності багатьох соціально-правових інститутів переважно пов'язана з постановкою та вирішенням важливого дослідницького завдання, а саме методологічного обґрунтування теоретичних засад дослідження явищ і процесів, що становлять предмет наукової розвідки. Проблема залучення до кримінальної процесуальної діяльності слідчого судді є однією з недостатньо розроблених у сучасному кримінальному процесі, однак досить важливою для теорії та практики демократизації українського суспільства. З огляду на це, можна стверджувати, що і в методологічній площині вона також постає малоопрацьованою, а подолання зазначеної прогалини для української кримінальної процесуальної галузі знання є нагальною потребою.

Попри широкий науковий дискурс, у літературі немає усталеного підходу щодо визначення поняття «методологія» (від грец. *μέθοδος* – правильний шлях, шлях дослідження; *λόγος* – вчення). У широкому значенні методологія – це теорія людської діяльності, «діяльність пізнання, мислення або вся діяльність людства, охоплюючи не лише власне пізнання, а й виробництво» [6, с. 6]. У вузькому значенні цю категорію тлумачать як «комплекс підходів, способів, методів, прийомів і процедур, які застосовують у процесі наукового пізнання та практичної діяльності для досягнення наперед визначеної мети» [7, с. 371]. Окреслення визначення методології переважає в науковій літературі.

На нашу думку, будь-яка методологія полягає в тому, щоб чітко визначити такі методи дослідження соціальних явищ, які, по-перше, відповідають об'єкту дослідження, тобто адекватні природі досліджуваного явища, а по-друге, формують теоретичне уявлення про систему методів дослідження конкретного явища, що треба сприймати як теорію, звернену до практики.

Важливе місце в методології належить методам і методологічним підходам. Співвідношення цих дослідницьких інструментів є однією з найважливіших проблем для теоретичної юриспруденції та юридичної практики. Це можна пояснити так: залежно від сутності вихідних методологічних принципів, на яких базується правове мислення, тип правової культури,

здійснюється не лише наукове пізнання правових явищ, а й практичне втілення їх у життя.

Позитивні наукові результати в дослідженні правового статусу судді надає постнекласична методологія, особливо в поєднанні з поширеною на сучасному етапі методологією юридичної компаративістики [8]. Саме методологія юридичної компаративістики, осмислення проблем світового, регіонального, національного розвитку дає змогу враховувати та досліджувати плюралізм і діалог усіх аспектів діяльності суду з дослідження та оцінювання доказів у різних країнах світу. Підґрунтям юридичної компаративістики як науки є не лише порівняльно-правовий метод. Він доповнений іншими методами (зіставлення, протиставлення, а також контрастуючим, системним, функціональним, аксіологічним, синергетичним, історичним тощо), які становлять компаративний підхід. Використання порівняльно-правового методу передбачає деякі науково обґрунтовані вимоги: критичний підхід до чужого досвіду, урахування історичних, національних, релігійних особливостей. Таким чином, метод юридичної компаративістики разом з історичним і системним має можливість усебічно розкрити проблему становлення інституту запасного судді в кримінальному провадженні.

Отже, для комплексного аналізу місця та ролі запасного судді в системі кримінального судочинства використовують широкий спектр загальнонаукових, спеціальних і конкретно-наукових методів пізнання.

До загальнонаукових методів належить діалектичний метод. Він дає змогу обґрунтувати причиново-наслідкові зв'язки, процеси диференціації та інтеграції, постійну суперечливість між сутністю і явищем, змістом і формою, а також досягти об'єктивності під час оцінювання дійсності. Цей метод є найбільш значущим у процесі дослідження сутності інституту запасного судді. Він допомагає дослідити окреслені проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми, сприяє системному аналізуванню повноважень запасного судді в кримінальному процесі, а також підстав, процесуального порядку його призначення, умов реалізації повноважень тощо.

Аналіз генезису означеного інституту в галузі кримінального процесу, залежність реалізації повноважень органів кримінального судочинства від умов соціально-економічного

розвитку та правового життя держави зумовлює необхідність використання історичного методу. Він зобов'язує з'ясувати процеси виникнення, становлення та розвитку явищ, урахувати конкретне історичне середовище, у якому відбувалося їх формування, встановити етапи розвитку тощо. Це сприяє правильному зрозумінню сутності категорії, що розглядається, виявленню загальних закономірностей, що їй властиві [9, с. 15].

У процесі дослідження правового статусу запасного судді в судовому провадженні України варто акцентувати на необхідності використання методу об'єктивності, який потребує розгляду конкретних явищ у всій багатогранності, складності й суперечливості, відповідно до комплексу позитивних і негативних моментів (незалежно від їх суб'єктивного сприйняття та оцінки), виявлення тенденцій і закономірностей діяльності запасного судді з отримання, перевірки та оцінювання доказів у кримінальному провадженні.

Використання історичного методу дає змогу розглянути специфіку діяльності суду в разі заміни судді, який здійснює судовий розгляд у конкретний історичний період розвитку правової системи держави тощо. Цей метод виявляє зміни, породжені змінами кримінального процесуального законодавства в певний часовий проміжок українського суспільства.

Також необхідно наголосити на важливості застосування в дослідженні системно-структурного методу як наукового методу пізнання системи кримінального судочинства. Щоправда, дослідження різних систем було започатковано саме у сфері філософського пізнання, тому несправедливо було б, обираючи системний підхід основоположним напрямом дослідження, не враховувати зазначений метод. Застосування цього підходу зумовлено тим, що органи кримінального судочинства є системою, яка наділена певною структурою.

Варто звернути увагу на те, що в українській мові (як і в багатьох інших) поняття «система» охоплює значну кількість сутнісно-якісних характеристик предметів, явищ та процесів. Система (від грец. *συστημα* – поєднання, утворення) – це комплекс визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія; якісні характеристики цих елементів становлять зміст системи, сукупність закономірних зв'язків між елементами – внутрішню форму (структуру системи) [7, с. 583]. У сучасному науково-практичному коментарі до Закону України «Про судоустрій

і статус суддів» зазначено, що судову систему варто тлумачити як комплекс усіх судів, що мають спільні завдання, організовані та діють відповідно до єдиних демократичних принципів, пов'язані відносинами зі здійснення правосуддя для кожної особи в порядку, встановленому законодавством [10, с. 13].

Таким чином, основою системного методу є дослідження певного об'єкта як цілісної системи, що має внутрішню структуру. Завдання дослідника полягає в тому, щоб визначити їх кількість, порядок організації, зв'язки та взаємодію між ними. Лише після цього можна всебічно і досконало пізнати об'єкт. За допомогою системно-структурного методу можна досліджувати найрізноманітніші явища правової дійсності. Саме системний підхід надає можливість більш глибоко дослідити специфіку діяльності запасного судді у випадках, передбачених кримінальним процесуальним законодавством, виявити систему взаємозв'язку та взаємодії з іншими суб'єктами кримінального провадження під час реалізації ним своїх повноважень.

Синергетика (від грец. *συνεργός* – той, який діє обопільно, узгоджено) є одним із найновіших міждисциплінарних напрямів наукових досліджень. У широкому розумінні синергетика – це нелінійне мислення; напрям і загальнонаукова програма міждисциплінарних досліджень процесів самоорганізації та становлення нових упорядкованих структур у відкритих фізичних, біологічних, соціальних, когнітивних, інформаційних, екологічних та інших системах [7, с. 580–581].

Синергетичні закономірності наявні лише у відкритих системах, тобто таких, що взаємодіють із навколишнім середовищем. Комплекс повноважень запасного судді визначено кримінальним процесуальним законодавством. Він є складовою діяльності суду в разі, коли для проведення кримінального провадження в суді потрібен значний час (ч. 1 ст. 320 КПК України). Передумовою залучення запасного судді до участі в кримінальному процесі є необхідність урегулювання певних процесуальних відносин на судових стадіях кримінального провадження. Саме переконання головуєчого судді щодо неможливості проведення кримінального провадження в суді в розумні строки зумовлює прийняття рішення про залучення до судового розгляду запасного судді.

Таким чином, навколишнім середовищем для запасного судді є соціум в особі учасників кримінального провадження, які

реалізують свої права під час підготовчого провадження та судового розгляду. Виявлення й вивчення синергетичних закономірностей повноважень запасного судді передбачає їх комплексний розгляд з іншими підсистемами кримінального процесу (правами та обов'язками учасників кримінального процесу, повноваженнями прокурора тощо).

Отже, можна дійти висновку щодо принципової можливості дослідження діяльності запасного судді в кримінальному процесі в контексті синергетики, оскільки для судової діяльності характерними є системність, складність, відкритість і динамічність. У такій площині здійснюється процес реалізації повноважень запасним суддею, який постає суб'єктом взаємодії (протиборства, руху) елементів системи під впливом чинників зовнішнього середовища.

Останніми роками зростає інтерес до порівняльного вивчення правових явищ і процесів. Це можна пояснити складними соціальними процесами та дедалі міцнішими відносинами міжнародного співробітництва (зокрема в межах кримінального судочинства) у межах реалізації євроінтеграційних прагнень України. Розвиток міжнародних економічних, політичних і соціально-культурних зв'язків, конвергенції правових систем держав і глобалізаційних процесів закономірно зумовив потребу в порівняльному вивченні законодавства в контексті реалізації засад змагальності на судових стадіях кримінального провадження. Цей процес отримав назву «порівняльне правознавство», що стало важливим та одним із найактуальніших напрямів юридичної науки, набувши відносно самостійного й автономного значення. Основним дослідницьким методом цього напрямку є порівняльно-правовий – комплекс прийомів виявлення загальних і специфічних закономірностей виникнення, розвитку, функціонування правових систем (їхніх елементів) шляхом їх порівняння, який передбачає пізнавальну операцію, що дає змогу на підставі фіксованої ознаки встановити подібність або відмінність об'єктів за допомогою парного зіставлення [11, с. 18].

Окремою складовою методології більшості сучасних наукових досліджень є герменевтичний метод (від грец. *ἑρμηνεῖν*, *ἑρμηνεύω* – пояснюю, інтерпретую, тлумачу). Юридична герменевтика, яка реалізує своє призначення саме в праворозумінні різноманітних соціально-правових явищ і процесів, є сучасним методологічним напрямом у галузі

юриспруденції. З огляду на те, що рішення суду прирівнюють за юридичною силою до закону, значущості набуває процес праворозуміння у сфері судочинства [12, с. 11].

Використання порівняльно-правового методу дає змогу втілювати у вітчизняній судовій практиці України перевірений століттями досвід інших держав щодо участі запасного судді в кримінальному провадженні. Оскільки історичний, соціально-економічний, культурний, політичний тощо досвід у кожного народу є унікальним, то важливо знаходити власні концепти вирішення оптимальних способів здійснення судового розгляду в кримінальному провадженні.

Такий спеціально-науковий метод, як формально-догматичний (юридико-технічний), допомагає встановити зовнішні ознаки низки правових явищ, виявити їхні спільні та відмінні риси. Формально-догматичний метод є важливим під час здійснення аналізу чинного законодавства з питань залучення запасного судді до участі в судовому кримінальному процесі, а також практики його застосування у виявленні зовнішнього аспекту цього явища правової дійсності без проникнення у внутрішні зв'язки.

За допомогою соціологічного методу досліджують суспільні та правові явища не на рівні абстрактних категорій, а на підставі конкретних соціальних фактів. Соціологічний метод охоплює такі засоби, як аналіз статистичних даних, матеріалів кримінальних проваджень, анкетування суддів.

Окрім філософських і спеціально-наукових методів, використовують також загальнонаукові методи, зокрема системний підхід, у контексті якого інститут запасного судді постає цілісною системою, що сформована з окремих елементів (прав, обов'язків, відповідальності тощо). Використання методу системного аналізу надає можливість розглядати інститут запасного судді як комплекс різноманітних елементів (складових частин), що взаємодіють між собою і з середовищем, а також розкривати взаємозв'язок між сутністю і явищем. Також необхідно звернути увагу на можливість досліджувати динамічні компоненти структури й особливості інституту запасного судді, його внутрішні та зовнішні вияви, взаємодію з іншими структурами за допомогою методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції тощо. Метод системного підходу не лише узгоджує всі

елементи системи, а й робить їх адекватними предметові наукового дослідження.

Процес визначення понять не може відбуватися без застосування методу абстрагування, адже поняття, власне, і є результатом абстрагування. Тому вказаний прийом необхідно використати з метою пізнання діяльності запасного судді в судовому кримінальному провадженні. Процес абстрагування нерозривно пов'язано з такими методами дослідження, як аналіз і синтез [13, с. 11–12]. Формулювання висновків і понять, виокремлення ознак певного елемента правового статусу запасного судді, виділення напрямів правової думки щодо діяльності суду з дослідження та оцінки доказів, проблемних питань – усе це допомагають з'ясувати вказані методи.

Конкретно-історичний метод потребує врахування національної специфіки та інших факторів, що впливають на формування інституту запасного судді в кримінальному провадженні. Ця специфіка зумовлена особливостями певної країни, характером і рівнем розвитку її державного механізму та правової системи.

Отже, відображаючи інститут запасного судді в контексті реалій сучасної України доцільно використати поліметодологічний (комплексний) підхід, який передбачає поєднання низки філософських (діалектичного, антропологічного, аксіологічного, герменевтичного), спеціально-наукових, зокрема спеціально-правових (соціологічно-правового, історико-правового, порівняльно-правового, формально-догматичного тощо), загальнонаукових (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, системності, об'єктивності тощо) методів, що надасть змогу цілісно висвітлити інститут запасного судді.

Відхід від нормативістської доктрини, її методології, що пов'язано зі зміною правового світогляду, допоміг використати переваги поліметодологізму, забезпечити комплексний підхід, завдяки використанню якого формуються можливості дослідження повноважень запасного судді не просто як сукупності норм кримінального процесу, а як «самодостатнього» суб'єкта кримінального провадження.

Це далеко не всі пізнавальні засоби дослідження правового статусу запасного судді в судовому провадженні України. Однак, з огляду на чисельність розглянутих нами методів і підходів, можемо стверджувати, що сучасна кримінальна процесуальна

наука базується на систематично оновлюваній методології, яку можна спрямувати на теоретичне розв'язання проблем повсякденної практики залучення запасного судді до участі в кримінальному судочинстві та взаємодії з іншими інститутами кримінального процесу.

З огляду на багатоманітність розглянутих методів і методологічних підходів до вивчення феномену діяльності суду в кримінальному провадженні, можна констатувати, що сучасна методологія кримінального процесу має у своєму арсеналі значну кількість пізнавальних засобів. Отже, саме на основі визначеного теоретико-методологічного підґрунтя потрібно аналізувати правовий статус та особливості діяльності запасного судді в судовому провадженні України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-вр. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр. – Назва з екрана.

2. Стратегічний план розвитку судової влади України на 2013–2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: court.gov.ua/userfiles/Strateg plan.doc. – Назва з екрана.

3. Коментарі керівника Проекту USAID «Справедливе правосуддя» Девіда Вона для програми «Соціальний статус : ваші права» телеканалу Тоніс від 31 серп. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fair.org.ua/content/library_doc/Aug_16_2012_DMV_Interview_Tonis_TV_for_Web2.pdf. – Назва з екрана.

4. Бабунич В. М. Теорія і практика перехресного допиту в суді: процесуальні і криміналістичні аспекти: монографія / В. М. Бабунич. – Львів ; Тернопіль : Підруч. і посіб., 2015. – 224 с.

5. Малахов В. П. Философия права : учеб. пособие / В. П. Малахов. – М. : Дел. кн., 2002. – 448 с.

6. Щедровицкий Г. П. Проблемы методологии системного исследования / Г. П. Щедровицкий. – М. : Знание, 1964. – 48 с.

7. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук. – Київ : Абрис, 2002. – 742 с.

8. Тихомиров О. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы: монографія / О. Д. Тихомиров. – Київ : Знання, 2005. – 334 с.

9. Ведерніков Ю. А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю. А. Ведерніков, А. М. Кучук. – Київ : Знання України, 2009. – 219 с.

10. Жуковський О. Г. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» : наук.-практ. комент. / О. Г. Жуковський. – Харків : Одіссей, 2010. – 304 с.

11. Харитоновна О. І. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства: Європейські традиції / О. І. Харитоновна. – Вид. 2-ге, доповн. – Харків : Одіссей, 2006. – 624 с.

12. Бернюков А. М. Юридична герменевтика як методологія здійснення правосуддя (філософсько-теоретичний аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / А. М. Бернюков. – Львів, 2008. – 16 с.

13. Методологія наукових досліджень технологічних процесів : навч. посіб. / [П. В. Білей, Н. Д. Довга, Я. М. Ханік та ін.]. – Львів : Панорама, 2003. – 182 с.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-vr [The Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-vr]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-vr [in Ukrainian].

2. Stratehichnyi plan rozvytku sudovoi vlady Ukrayiny na 2013-2015 rr. [Strategic Plan for the Development of the Judiciary of Ukraine for 2013-2015]. (n.d.). court.gov.ua. Retrieved from [court.gov.ua/userfiles/Strateg plan.doc](http://court.gov.ua/userfiles/Strateg%20plan.doc) [in Ukrainian].

3. Komentari kerivnyka Proektu USAID Pravosuddia Devida Vona dlia prohramy Sotsialnyi status [USAID Fair Justice USAID Director's Comments for the Social Status Program]. (n.d.). www.fair.org.ua. Retrieved from www.fair.org.ua/content/library_doc/Aug_16_2012_DMV_Interview_Tonis_TV_for_Web2.pdf [in Ukrainian].

4. Babunych, V.M. (2015). *Teoriia ta praktyka perekhresnogo dopytu v sudi: protsesualni ta kryminalistychni aspekty* [Theory and practice of cross-examination in court: procedural and forensic aspects]. Lviv; Ternopil: Pidruch. i posib. [in Ukrainian].

5. Malahov, V.P. (2002). *Filosofii prava* [The philosophy of law]. Moscow: Del. kn. [in Russian].

6. Scedrovickii, G.P. (1964). *Problemy metodologii sistemnogo issledovaniia* [Problems of methodology of system research]. Moscow: Znanie [in Russian].

7. Shynkaruk, V.I. (2002). *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Kyiv: Abrys [in Ukrainian].

8. Tihomirov, O.D. (2005). *Yuridicheskaia komparativistika: filosofskie, teoreticheskie i metodologicheskie problemy* [Legal comparative studies: philosophical, theoretical and methodological problems]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

9. Vederikov, Yu.A., Kuchuk, A.M. (2009). *Pravookhoronna dialnist v Ukraini: teoretyko-pravovyi aspekt* [Law-enforcement activity in Ukraine: theoretical and legal aspect]. Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].

10. Zhukovskiy, O.H. (2010). *Zakon Ukrainy pro sudoustrii ta status suddiv* [Law of Ukraine on the Judiciary and Status of Judges]. Kharkiv: Odissei [in Ukrainian].

11. Kharytonova, O.I. (2006). *Porivnialne pravo Yevropy. Osnovy porivnialnoho pravoznavstva* [Comparative Law of Europe. Fundamentals of Comparative Law] (2nd ed., rev.). Kharkiv: Odissei [in Ukrainian].

12. Berniukov, A.M. (2008). *Yurydychna hermenevtyka yak metodolohiia zdiisnennia pravosuddia (filosofsko-teoretychnyi analiz)* [Legal hermeneutics as a methodology for the administration of justice (philosophical and theoretical analysis)]. Lviv [in Ukrainian].

13. Bilei, P.V., Dovha, N.D., & Khanyk, Ya.M. (et al.). (2003). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen tekhnolohichnykh protsesiv* [Methodology of scientific researches of technological processes]. Lviv: Panorama [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 27.09.2017

Oksiuta T. – Deputy Chairman of the Solomyansky District Court of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Methodological Bases of a Scientific Study of the Status of the Reserve Judge in Criminal Proceedings of Ukraine

The methodological principles of scientific research of the status of a reserve judge in the criminal proceedings of Ukraine are determined. The appropriateness of using a set of scientific methods, the use of which aimed at ascertaining the essence of certain legal categories from the studied issues, is substantiated and substantiated.

It is noted that the issue of involving an investigating judge in the criminal proceedings is clearly one of the few developed in the modern criminal process, but very important for the theory and practice of democratization of Ukrainian society. In this regard argued that in the methodological plane it is also one of the few worked out, and overcoming this gap for the Ukrainian criminal procedural branch of knowledge is an urgent need.

For a comprehensive analysis of the place and role of a secondary judge in the criminal justice system, a wide range of general scientific, special and specific scientific methods of cognition is used.

The emphasis placed on the principled possibility of studying the activities of a reserve judge in a criminal proceeding from the standpoint of synergetic, since the judicial activity itself characterized by systematic, complexity, openness and dynamism. It is in this

plane that the process of realizing its powers carried out by the reserve judge, which, in essence, is the subject of interaction (confrontation, movement) of elements of the system under the influence of factors of the environment.

Concluded that by reflecting the institution of the reserve judge in the context of the realities of modern Ukraine it is expedient to use a methodological, complex approach, which involves a combination of a number of philosophical (dialectical, anthropological, axiological, hermeneutic), special-scientific, in particular, special legal (sociological, legal, historical-legal, comparative-legal, formal-dogmatic, etc.), general scientific (analysis, synthesis, induction, deduction, systematic, objectivity, etc.) of methods that will allow illumination Institute spare you the judge to show his integrity and versatility.

Keywords: methodology, criminal proceedings, court, reserve judge, court hearing, powers.